

Неприятностите ми започнаха, след като късметът ми се усмихна в играта на карти и след като се записах за доброволец в една безумна военна кампания. Спечелих някаква дрънкулка и за малко не изгубих живота си. Поуката за вас е: комарът е порок.

Той също така примамва, приобщава и е също толкова естествен на човешката природа, а аз съм готов да споря с всекиго за това, колкото и дишането. Самото раждане не е ли хвърляне на зарове? Съдбата отрежда на едно бебе да бъде селянин, а на друго - крал. В месеците непосредствено след Великата френска революция залозите просто бяха изтрети. Амбициозни апологети на правото и реда временно властваха като диктатори, а бедният крал Луи се лиши от главата си. Царството на терора роди гилотината. После, след смъртта на Робеспьер, хората като че си отдъхнаха и полудяха още повече. Луди двойки танцуваха пред надгробните плочи в гробището “Сен Сюлпис” един нов германски танц, наречен

валс. Сега, три години и няколко месеца по-късно, нацията беше затънала в корупция, отдадена на удоволствия и охолство и изправена пред война. Сивите и дрипави дрехи бяха отстъпили място на бляскави униформи, скромността - на пищните деколтета. Плячкосаните имения на аристократите служеха за интелектуални салони и храмове на плътските пороци. Въпреки че да те нарекат благородник още се смяташе за обида, революционното преразпределение на благата създаде нова аристокрация. Съществува една клика от самопровъзгласили се “чудесни жени”, които парадират из Париж и демонстрират своя “нахапен разкош сред всеобщата беднотия”. Провеждат се балове, на които осмиват гилотината, а дамите носят червени панделки, завързани на врата. В града има хиляди домове за залагания и комар, някои от които са толкова мизерни, че клиентите са принудени да си носят там сгъваеми столчета. Други пък са толкова пищни, че ордьоврите в тях се сервират върху църковни плата,

а тоалетната се намира в самата сграда. За моите американски кореспонденти и двете практики са еднакво скандални. Хвърлят се зарове, раздават се карти. Крепс, трийсет и едно, фараон, бириби.

Междувременно чуждите армии са до границите на Франция, инфлацията е направо опустошителна, а опустелите кралски дворове във Версай са обрасли с плевели. Така че да рискуваш портфейла си в търсене на Нин на Шемен дьо Пер ми се струваше естествено и глупаво като самия живот. Откъде можех да знам, че играта на комар и залозите ще ме пратят при Бонапарт?

Ако бях суеверен, сигурно нямаше да избира точно тази дата: петък, 13 април 1798 година. Но в революционен Париж беше пролет, което означаваше, че по новия календар на Директорията беше дваисет и четвъртият ден от месец Жерминал, Шеста година. И следващият почивен ден щеше да настъпи едва след шест дни, а не след два.

Имаше ли по-безполезна реформа от тази?

Арогантното отхвърляне на християнството от

правителството беше съпроводено с удължаването на седмицата до десет дни. Целта беше да се замести папският календар с алтернативен вариант от дванайсет месеца с по трийсет дни всеки, основаващ се на календарната система на Древен Египет.

Библиите биваха разкъсвани на парчета и от тях изработваха хартиени патрони с оловни куршуми. Така беше в мрачните дни на 1793 година. А и сега библейската седмица е гилотинирана. Всеки месец е разделен на три десетици, като годината започва с есенното равноденствие и са добавени пет или шест неработни дни повече. И сякаш това не стигна на правителството, въведоха и нова метрична система за дължина и тегло. Има дори предложения за ново часово време, при което един ден се равнява на приблизително сто хиляди секунди. И за какво? Резултатът е, че всички ние, дори и на мен - учения дилетант, изследователя на електричеството, предприемача, точния стрелец и демократа-идеалист - неделите ми липсват. Новият

календар е от онези логични идеи, наложени от умни глави, които напълно отричат навиците, емоциите и човешката природа. По този начин те проправят пътя към краха на Революцията. Дали говоря като оракул? Честно казано, още не бях свикнал да гледам на гласа на народа с подобна пресметливост. Но Наполеон ме научи и на това. Не, бях се съсредоточил върху броенето на картите. Ако бях любител на природата, щях да зарежа игралните салони, за да се наслаждавам на разцъфването на червените пъпки и зелените листа, може би щях да съзерцавам девойките в Тюйлери или поне проститутките в Булонския лес. Но аз бях избрал убежището на картоиграчите в Париж, този мръсен град на благоухания от парфюми и тежък въздух, на паметници и на кални улици. Моята пролет беше светлината от свещта, моите цветя бяха куртизанките с толкова щедри деколтета, че пищните им форми всеки момент щяха да изскочат на свобода. Мой спътник беше новата демокрация - политици и войници, бивши

благородници и новозабогатели търгаши. Всички те бяха граждани. Итън Гейдж беше представителят на американската задморска демокрация. И аз имах някакво благодарение на по-ранното ми чиракуване при великия и вече покоен Бенджамин Франклин. Той ме беше научил достатъчно за електричеството и аз забавлявах посетителите, като въртях цилиндър, при което се образуваше електрически заряд. Предавах електричеството към дланите на дамите и после предизвиквах мъжете да опитат буквално шокираща целувка. Също така ми се носеше и славата на стрелец заради демонстрациите на точна стрелба с американската пушка с дълга цев. Можех да вкарам шест куршума в калаена чиния от двеста стъпки, а ако имах късмет, уцелвах перото на шапката на скептичен генерал от петдесет. Припечелвах по малко и от посредничество в изработването и сключването на договори между притиснатата от войната Франция и моята новородена и неутрална страна - задача, която значително се затрудняваше от навика на

революционерите да конфискуват американските кораби. Това, което ми липсваше, бяха целеустременост и смисъл в живота. Аз бях един от онези носещи се по течението ергени, които непрекъснато чакаха съдбата да предопределя бъдещето им. От друга страна, няхах и достатъчно средства да живея спокойно в обхванатия от инфлацията Париж. Затова се опитах да подкрепя финансите си с хазарт.

Наша домакиня беше загадъчната Мадам дьо Либерте - една от онези амбициозни и красиви жени, които бяха преуспели в резултат на революционната анархия с помощта на ума и силната си воля. Кой би предположил, че жените могат да са толкова амбициозни, толкова умни и изкусителни? Тя раздаваше заповеди като старши сержант, но вече се обличаше по новата мода и открито демонстрираше женските си прелести. И то с толкова прозрачни материи, че ако се вгледаше, човек можеше да различи черния триъгълник, сочещ към венериния ѝ хълм. Зърната ѝ надничаха

над деколтето като войници от окопа - начервени с руж, за да се забелязват още по-лесно. Гърдите на друга мадмоазел се виждаха напълно като сочни плодове. Чудно ли беше тогава, че съм се върнал в Париж? Кой не би обикнал столица, в която винарите са три пъти повече от пекарите? За да не останат по-назад, някои от нафуканите мъже бяха завързали копринените си шалчета така, че опираха в долната им устна, и носеха фракове с опашки, стигащи до свивката на коленете. Обувките им бяха изискани и фини като котешки лапи, на ушите им блестяха златни обици.

- Само умът ти може да засенчи красотата ти - каза на Мадам един пиян клиент, търговец с произведения на изкуството на име Пиер Канар, след като отказа да му даде още бренди. Така тя го наказва задето е разляла чашата си върху нейния наскоро придобит ориенталски килим. Мадам го беше купила от обеднелите роялисти за твърде значителна сума. Така се опитваше да се причисли към скъперническата аристокрация. Износеност и

овехтялост като тази на килима не можеха да се имитират с нищо.

- Комплиментите няма да почистят килима ми, мося.

Канар се хвана за сърцето.

- А умът ви може да бъде засенчен само от вашата сила, силата ви - от вашето твърдоглавие, а твърдоглавието ви - от вашата жестокост. И какво? Няма повече бренди? При подобна женска жестокост май ще е по-добре да си купувам пиенето от мъж!

Тя изсумтя.

- Говорите като нашия последен военен герой.

- Младият генерал Бонапарт ли?

- Корсиканска свиня. Когато брилянтният Жермен Стал го попитал коя жена би предизвикала най-голямото му възхищение, това парвеню отговорило: “Тази, която е най-добра домакиня.”

Събрали се се разсмяха.

- Точно така! - извика Канар. - Той е италианец, а италианците знаят къде е мястото на жената!

- Жермен опитал отново и го попитал коя според него е най-изключителната жена. Негодникът отвърнал: “Тази, която е родила най-много деца.” Из салона се разнесе кикот, по-скоро като реакция на неодобрение. И наистина, къде беше мястото на жената в революционното общество? На жените бяха дадени права, дори можеха да се развеждат, но прославилият се наскоро Наполеон беше само един от стотиците хиляди реакционери, които предпочитаха старите патриархални порядки. Тогава къде беше мястото на мъжа? Какво общо имаше рационалността със секса и романтиката, тези две велики френски страсти? Какво общо имаше науката с любовта или равенството с амбицията, свободата с покоряването? Всички ние малко или много се чувствахме несигурни в нашата година Шеста.

Мадам Дьо Либерте притежаваше апартамент на първия етаж над един шапкарски магазин, който беше обзавела с кредит. Ремонтът беше приключил съвсем наскоро. Още се долавяше миризмата на

лепило за тапети, заедно с уханията на одеколон и тютюнев дим. Двойките можеха да се уединят и да се отдадат на ласки на канапетата. Кадифените завеси придаваха чувственост. На новото пиано, много по-модерно от аристократичния клавесин, се свиреше смесица от симфонии и патриотични мелодии. Мошеници, дами от занаята, офицери в отпуск и търговци, дошли да научат последните клюки, писатели, новоизлюпени бюрократи, доносници, жени, надяващи се да намерят тук бъдещия си съпруг, разорени аристократи: всички те можеха да се видят в салона. Сред най-маститите бяха политик, излязъл от затвора само преди осем месеца, полковник, изгубил ръката си по време на революционната кампания за завладяването на Белгия, търговец на вино, забогатял от доставките за ресторантите на готвачи, останали без господарите си аристократи, както и един капитан от италианската армия на Бонапарт, който прехосваше парите си със същата бързина, с която ги беше и заграбил.

И, разбира се, моя милост. Аз бях служил като секретар при Франклин през последните три години от пребиваването му в Париж, точно преди да избухне Френската революция. После се върнах в Америка, където участвах в няколко авантюри с търговия на мехове и кожи. Известно време в разгара на Терора си изкарвах хляба като корабен агент в Лондон и Ню Йорк и сега се бях върнал в Париж с надеждата благодарение на перфектния си френски да издействам сключването на сделки с Директорията за търговия с дървесина, тютюн и коноп. По време на война винаги е по-лесно да забогатееш. Също така се надявах да си спечеля уважение като “електрик” - нова, екзотична дума - и да последвам интересите на Франклин към загадъчното масонство. Той ми беше намекнал, че тези дела може да имат напълно практично приложение. Наистина, някои твърдяха, че дори Съединените щати били създадени от масоните в името на някаква тайна и неизвестна цел и че нашата нация имала определена мисия. Уви, за да

се издигнеш в масонското братство, трябваше да минеш през някои доста скучни стъпки.

Британската блокада осуети схемите ми за бързо забогатяване. А и едно нещо революцията не можа да промени: ненаситната френска бюрокрация.

Лесно беше да те приемат и да те изслушат, но по-трудното беше да получиш ясен отговор. Поради което аз разполагах с доста свободно време между отделните ходения при чиновниците и го уплътнявах с други занимания, включително и с комар.

Играта на комар беше доста приятен начин да прекарваш вечерите си. Виното беше поносимо, сирената - възхитителни, а на оскъдната светлина на свещите всеки мъж изглеждаше като благородник и всяка жена като красавица.

На тринайсети, в петък, проблемът ми не беше, че губех, а че печелех. По това време печатаните от революционното правителство асигнати и мандати бяха загубили напълно стойността си, купюри безполезни хартийки. Затова моята купчина се

състоеше не само от златни и сребърни франкове, но също от един рубин, нотариален акт за изоставено имение в Бордо, което нямаш намерение изобщо да посещавам, и дървени чипове, с които се бяха задължили да ми предоставят храна, бутилка и жена. Дори един-два забранени от закона златни луидора се бяха озовали там. Толкова много ми вървеше, че полковникът ме обвини, че искам да му взема и другата ръка. Търговецът на вина се жалваше, че вече няма да може дори да ме напие, а политикът непрекъснато настояваше да си призная кого съм подкупил.

- Просто броя картите на английски - опитах се да се пошегувам. Шегата обаче беше неуместна, защото според слуховете след триумфа си в Северна Италия Бонапарт планираше да покори Англия. Той беше разбил лагера си някъде в Бретан, съзерцавайки дъжда и мечтаейки британският флот да изчезне като по чудо.

Капитанът се изчерви и ми напомни за историята

за гилотинираната глава на Шарлот Кордей, която се изчервила от възмущение, когато палачът я зашлевил пред тълпата. Водеше се научен спор за точния момент на смъртта. Доктор Ксавиер Бишо беше взел няколко гилотинирани трупа и се беше опитал да съживи мускулите им с електричество по същия начин както италианецът Галвани беше направил с жабешките бутчета.

Капитанът поиска да удвои залога си, но се смути при вида на празната си кесия.

- Американецът ми взе всичките пари! - В момента аз раздавах и той ме погледна. - Дайте заем на един доблестен войник, мосю.

Нямах интерес да подпомагам финансово играч, който видимо беше развълнуван от падналите му се карти.

- Предпазливият банкер обикновено иска обезпечение.

- Какво, коня ми?

- Не ми е необходим за Париж.

- Пистолетите, сабята ми?

- Моля ви, няма да искам от вас такова унижение.

Той отново се вторачи в раздадените карти. Тогава го обзе странно вдъхновение.

- Моят медальон!

- Вашият какво?

Той извади изпод ризата си голяма и тежка дрънкулка. Пробит златен диск, гравирани с интересни линии и дупчици, с два извити надолу издатъка. Изглеждаше така, сякаш беше изкован на наковалнята на Тор.